

ELSEVIER'S GEÏLLUSTREERD MAANDSCHRIFT

1891-1940

In januari 1891 verscheen het eerste nummer van *Elsevier's Geïllustreerd Maandschrift*, een gedurfde onderneming van Jacobus George Robbers (1838-1925), directeur van de in 1880 onder zijn leiding gestarte Uitgevers-Maatschappij Elsevier N.V. Robbers die in Rotterdam importeur van Engelse boeken en tijdschriften was geweest, was goed op de hoogte van wat er buiten de landsgrenzen gebeurde. Bij de opzet van zijn tijdschrift richtte hij zich naar buitenlandse voorbeelden; voornamelijk naar *Harpers Monthly* en *The Century*. Robbers wilde een tijdschrift brengen dat in de eerste plaats geïllustreerde belletrie zou geven; verder goed geschreven geïllustreerde artikelen over beeldende kunst en populaire wetenschap. De ondertitel die de eerste jaren gebruikt werd, was veelzeggend: 'verzameling van Nederlandsche letterkundige kunstwerken, geïllustreerd door Nederlandsche kunstenaars'.

De eerste jaargang startte onder vijfhoofdige redactie, klinkende namen in die tijd, Jan ten Brink, H. J. Schimmel, Joan Berg, J. Hoyneck van Papendrecht en F. H. Kaemmerer. De grote man op de achtergrond was Robbers, die alle redactievergaderingen bijwoonde, ideeën lanceerde en zijn stempel op het tijdschrift drukte. Hoewel de Tachtigers en Nieuwe Gidsers reeds een plaats in de Nederlandse letterkunde hadden veroverd, had Robbers toch zijn voorkeur naar de oude garde laten uitgaan. Toen het eerste nummer verschenen was, kwam de spits formulerende Lodewijk van Deyssel dan ook met een ironische bespreking: 'Onder redactie van een kapper en een mummie (de heeren Ten Brink en Schimmel), poëtisch ingeleid door een lijk, gebalsemd door de vereering van een dankbaar nageslacht van frissche krullenkoppen (de heer N. Beets), verzekerd van de medewerking van een honderd-vijftigtal op het veld van proza en poëzie roemrijk bekende falanxleiders van den auteur H. E. Beunke af tot Johanna A. Wolters toe, belooft deze breede en grootsche onderneming een recht populaire toekomst tegemoet te gaan. De eerste aflevering, die ik alleen voor den tekst zal bespreken, ziet er patent en excellent uit. Bij de werkelijk fraaije beeltenis van onze geëerbiedigde en jonge koningin hebben de heeren Beets en Schimmel weder een puik proefje van hun gave garve afgestaan. Wijlen Z.M. de Koning moet eens in een driftbui eenige loterijbriefjes hebben verscheurd. Hierop zinspeelt de heer Beets in zijn recht edele regelen op taktvolle wijze:

*Een frissche oranjetelg, te goeder ure ontsproten,
Haars Vaders troost, haar Moeders trots, 's Volks liefde en lust,
Vergoeding door Gods gunst, voor de afgescheurde loten,
Toont u dit vriend'lijk beeld en stelt uw hart gerust.'*